

Sivistystysvaliokunta
siv@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 11.10.2022

Lausunto Hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi kotoutumisen edistämisestä ja siihen liittyviksi laeiksi, HE 208/2022 vp

Sivistysvaliokunta on pyytänyt lausuntoa otsikon mukaisesta hallituksen esityksestä ja pyytänyt keskittymään lausunnossa **vapaata sivistystyötä koskevaan lakimuutosesitykseen**. Opetushallitus kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä.

Kotoutuminen on yksilöllinen oppimisprosessi, johon tarvitaan aikaa ja johon vaikuttaa myös ympäröivän yhteiskunnan rakenteet ja asenteet. On tärkeää, että palvelu- ja koulutusjärjestelmää kehitetään jatkuvasti vastaamaan myös eri maahanmuuttajaryhmien tarpeisiin. Hallituksen esityksessä todetaan, että esimerkiksi vähäisen koulutustaustan omaavilla ja luku- ja kirjoitustaidon opetusta tarvitsevilla kotoutuja-asiakkaila on todennäköisesti pidempikestoisia kotoutumista edistävien toimien ja palveluiden tarpeita kuin nopeasti työmarkkinoille pyrkivillä kotoutuja-asiakkaila.

Vapaan sivistystyön oppilaitokset järjestävät laadukasta kotoutumiskoulutusta sekä työttömille työnhakijoille että työvoiman ulkopuolella oleville. Vapaan sivistystyön luku- ja kirjoitustaidon ja muun kotoutumista edistävän suomen tai ruotsin kielen koulutusta voidaan toteuttaa myös osa-aikaisena mikä mahdollistaa koulutukseen osallistumisen myös silloin, kun henkilö ei kykene kokopäiväiseen opiskeluun. Vapaan sivistystyön oppilaitosten rooli kotoutumisen tukemisessa ei rajaudu pelkästään luku- ja kirjoitustaidon opetukseen, vaan laaja-alaisesti perustaitojen, kielitaidon ja yhteiskunta- ja työelämävalmiuksien oppimiseen (HaVM 10/2022 vp).

Lakia vapaasta sivistystyöstä ehdotetaan muutettavan koskien valtionosuuden määräytymistä (9 §) siten, että sadan prosentin valtionosuuteen oikeuttava aika olisi kotoutumissuunnitelman voimassaolon ajan sekä yhden vuoden ajan viimeisen kotoutumissuunnitelman voimassaolon päättymisen jälkeen. Tällä taataan maahanmuuttajan mahdollisuus jatkaa vapaan sivistystyön opintoja maksutta kotoutumissuunnitelman enimmäisvoimassaoloajan päättyessä, jolloin oikeus maksuttomaan koulutukseen säilyisi nykyisen kaltaisena. On tärkeää taata, että kirjaukset valtionosuuden määräytymisestä (9 §) ja opiskelijoilta perittävistä maksuista (24 §) eivät heikennä nykyistä tilannetta.

Lisäksi sadan prosentin valtionosuuden ja koulutuksen maksuttomuuden ehtoina olisi, että koulutuksissa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosittelusta. Opetushallitus kannattaa esitettyä muutosehdotusta. Kotoutumiskoulutuksen

opetussuunnitelman perusteiden tai vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuosituksen noudattaminen varmistaa koulutuksen laatua ja vahvistaa koulutuksellista yhdenvertaisuutta.

Opetushallitus pyytää huomioimaan, että kaikki maahanmuuttajat eivät saavuta tavoitteena olevaa kielitaitotasoa ehdotetun enimmäisajan puitteissa. Olisi tärkeää taata maksuton vapaan sivistystyön luku- ja kirjoitustaidon ja muun kotoutumista edistävän suomen tai ruotsin kielen koulutus myös heikon kielitaidon omaaville maahanmuuttajille, jotka eivät olisi enää oikeutettuja kotoutumissuunnitelmaan, mutta joilla olisi tarve koulutukseen. Sadan prosentin valtionosuuden määräytymisen ja koulutuksen maksuttomuuden riittävinä ehtoina voisi olla, että koulutuksissa noudatetaan aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteita tai Opetushallituksen laatimaa vapaan sivistystyön lukutaitokoulutuksen opetussuunnitelmasuositusta riippumatta kotoutumissuunnitelmasta tai siihen sidotusta ajasta.

Pääjohtaja

Minna Kelhä

Asiantuntija

Mirka Råback-Kreus